

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 1. srpnja 2022.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2022/0206(NLE)

10587/22
ADD 1

EDUC 257
SOC 426
EMPL 285
JEUN 137

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	30. lipnja 2022.
Za:	Glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2022) 316 final - Annex
Predmet:	PRILOG Prijedlogu preporuke Vijeća o inicijativi „Putevi do školskog uspjeha”

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 316 final - Annex.

Priloženo: COM(2022) 316 final - Annex

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 30.6.2022.
COM(2022) 316 final

ANNEX

PRILOG

[...]

**Prijedlogu preporuke Vijeća
o inicijativi „Putevi do školskog uspjeha”**

{SWD(2022) 176 final}

PRILOG

Okvir politike za školski uspjeh

Ovim okvirom politike nastoji se poboljšati školski uspjeh svih učenika, bez obzira na njihove osobne značajke, obitelj, kulturno podrijetlo i socioekonomski položaj. Utvrđuju se ključni uvjeti i mjere za smanjenje ranog napuštanja školovanja i slabih rezultata iz osnovnih vještina. Okvir se temelji na širokom i uključivom pristupu školskom uspjehu koji se ne odnosi samo na akademske rezultate, nego se uzimaju u obzir i elementi kao što su osobni, socijalni i emocionalni razvoj te dobrobit učenika u školi. U okviru su opisani neki sveobuhvatni uvjeti (točke 1. i 2.) i skup mjera koje treba provesti na razini škole i sustava.

- (1) Kako bi svi učenici, bez obzira na njihove osobne značajke, obitelj, kulturno podrijetlo i socioekonomski položaj, mogli postići uspjeh u školi, potrebno je imati **integriranu i sveobuhvatnu strategiju za školski uspjeh** na odgovarajućoj razini politike (nacionalnoj, regionalnoj, lokalnoj), u skladu sa strukturom sustava obrazovanja i osposobljavanja. Za takvu strategiju potrebno je:
 - (a) osigurati koordinaciju s različitim područjima politika (kao što su zdravstvo, socijalne usluge, zapošljavanje, stanovanje, pravosuđe, uključivanje izbjeglica i drugih migranata, nediskriminacija) i uspostaviti održivu suradnju na različitim razinama upravljanja sustavom obrazovanja i osposobljavanja te sustavan dijalog sa svim relevantnim dionicima (među ostalim učenicima, roditeljima i obiteljima te predstavnicima marginaliziranih skupina) od faze osmišljavanja politika do provedbe i evaluacije;
 - (b) imati uravnotežen, usklađen i koordiniran skup mjera politike u kojem se kombiniraju prevencija, intervencija i kompenzacija s posebnim naglaskom na mjerama prevencije i intervencije;
 - (c) povezati (prema potrebi) nacionalne, regionalne i lokalne strateške pristupe prevenciji ranog napuštanja školovanja s onima kojima se nastoje promicati osnovne vještine, raditi na rješavanju problema vršnjačkog nasilja i kiberzlostavljanja (uključujući rodno uvjetovano vršnjačko nasilje i seksualno uznemiravanje) i podupirati dobrobit;
 - (d) u uključivim okruženjima sustavno kombinirati univerzalne mjere za sve učenike na razini cijele škole s ciljanim mjerama za određene učenike ili skupine učenika koje imaju slične potrebe ili su izložene umjerenom riziku te s prilagođenijim mjerama za one sa složenim ili kroničnim potrebama i izložene najvećem riziku;
 - (e) posvećivati posebnu pozornost djeci i mladima izloženima riziku od nepovoljnog položaja ili diskriminacije osiguravanjem intersekcionalnog pristupa i primjenom odgovarajućih mjera za skupine izložene riziku, kao što su djeca slabijeg socioekonomskog statusa, migrantskog ili romskog podrijetla, izbjeglice, učenici s invaliditetom ili nevidljivim teškoćama, uključujući dugotrajnim tjelesnim, mentalnim, intelektualnim ili osjetilnim oštećenjima, s posebnim obrazovnim potrebama ili problemima s mentalnim zdravljem;
 - (f) posvećivati pozornost utvrđivanju rodni razlika u obrazovanju i osposobljavanju, među ostalim pojačanim praćenjem uspješnosti dječaka i djevojčica te, prema potrebi, uvođenjem posebnih aktivnosti;
 - (g) strategija treba biti utemeljena na dokazima, pouzdanim sustavima za prikupljanje i praćenje podataka (vidjeti točku 2. u nastavku) i najnovijim

kvantitativnim i kvalitativnim istraživanjima, uzimajući u obzir prakse i alate za koje je dokazano da pomažu u postizanju obrazovnog uspjeha svih učenika. To uključuje pronalaženje nadahnuća u resursima dostupnima na europskoj razini kao što su Europski skup alata za škole¹, Zbirka poticajnih praksi o uključivom obrazovanju i građanskom odgoju² te Cedefopov alat za strukovno obrazovanje i osposobljavanje za suzbijanje ranog napuštanja školovanja³ i popis sustava i praksi za cjeloživotno usmjeravanje⁴;

- (h) raspodijeliti razmjerne resurse, među ostalim upotrebom nacionalnih fondova i fondova EU-a, te druge oblike potpore za reforme i ulaganja u obrazovne alate, infrastrukturu i pedagogiju (pogotovo u okviru programa Erasmus+, Mehanizma za oporavak i otpornost, Europskog socijalnog fonda plus, Europskog fonda za regionalni razvoj, programa Digitalna Europa, programa Obzor Europa, instrumenta za tehničku potporu, Fonda za azil, migracije i integraciju, financijskog programa Instrument za povezivanje Europe [CEF2]);
- (i) utvrditi plan provedbe s jasnim ciljevima i ključnim etapama, plan praćenja i evaluacije te izraditi koordinacijski mehanizam ili strukturu na razini koja odgovara nacionalnim okolnostima kako bi se olakšala suradnja, poduprla provedba i omogućilo praćenje, evaluacija i revizija politike.

(2) Da bi bila djelotvorna, integrirana strategija treba se temeljiti na pouzdanim **sustavima za prikupljanje i praćenje podataka** koji trebaju:

- (a) omogućivati analizu opsega, učestalosti i mogućih razloga postizanja slabih rezultata i ranog napuštanja školovanja na svim razinama politike (nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj), među ostalim prikupljanjem stajališta marginaliziranih učenika i obitelji;
- (b) služiti za osmišljavanje i usmjeravanje razvoja politika, praćenje provedbe i evaluaciju djelotvornosti i učinkovitosti donesenih mjera;
- (c) omogućivati rano otkrivanje i prepoznavanje učenika izloženih riziku ili onih koji su rano napustili školovanje kako bi im se pružila pravovremena i odgovarajuća potpora, bez prozivanja i stigmatizacije tih učenika;
- (d) pružati osnovu za razvoj djelotvornih smjernica i potpore za škole.

Podaci i informacije trebali bi po mogućnosti obuhvaćati sve razine (rani i predškolski odgoj i obrazovanje, predmetnu nastavu, srednjoškolsko obrazovanje) i vrste obrazovanja i osposobljavanja, biti dostupni na različitim razinama politike te moraju biti u skladu sa zakonodavstvom o zaštiti osobnih podataka. Kvantitativne i kvalitativne podatke treba, prema potrebi, prikupljati vrlo razvrstane (na primjer po spolu, socioekonomskom položaju, migrantskom podrijetlu, romskom podrijetlu i regionalnim razlikama) i trebaju se odnositi na raznovrsne čimbenike koji negativno ili pozitivno utječu na ishode učenja (kao što su sudjelovanje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, pohađanje nastave, angažiranost u procesima učenja, rezultati iz osnovnih vještina, dobrobit u školi, mentalno zdravlje, osjećaj pripadnosti, problemi s ponašanjem, iskustva diskriminacije itd.).

¹ <https://www.schooleducationgateway.eu/hr/pub/resources/toolkitsforschools.htm>

² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2edab132-7fbc-11eb-9ac9-01aa75ed71a1>

³ <https://www.cedefop.europa.eu/hr/tools/vet-toolkit-tackling-early-leaving>

⁴ <https://www.cedefop.europa.eu/hr/country-reports/inventory-lifelong-guidance-systems-and-practices>

- (3) Utvrđene su sljedeće dobre prakse za pružanje potpore **učenicima**, a njihova uspješna provedba ovisi o predanosti svih relevantnih dionika (ravnatelja škola, učitelja, nastavnika i drugog relevantnog osoblja) na nacionalnoj, regionalnoj, lokalnoj i školskoj razini, u skladu sa strukturom sustava obrazovanja i osposobljavanja:

mjere prevencije:

- (a) osigurati rano prepoznavanje poteškoća u razvoju, utvrđivanje jezičnih kompetencija i posebnih obrazovnih potreba, među ostalim socijalnih i emocionalnih poteškoća, te rano prepoznavanje učenika izloženih riziku od postizanja slabih rezultata i napuštanja školovanja, bez prozivanja i stigmatizacije;
- (b) izraditi kurikulume usmjerene na učenike, koji se temelje na uključivoj i relacijskoj pedagogiji i omogućuju primjenu raznovrsnih i personaliziranih načina poučavanja i učenja. Trebalo bi, prema potrebi, razmotriti zajedničko stvaranje nastavnih materijala s djecom i mladima, osobito kad je riječ o resursima za sprečavanje vršnjačkog nasilja, socijalno i emocionalno učenje, rješavanje sukoba i prevladavanje predrasuda;
- (c) uvrstiti socijalno i emocionalno učenje, sprečavanje vršnjačkog nasilja, mentalno i fizičko zdravlje u kurikulume od ranog i predškolskog do srednjoškolskog odgoja i obrazovanja;
- (d) ojačati kompetencije u jezicima školovanja te cijeniti i podupirati jezičnu raznolikost učenika kao pedagoški resurs za daljnje učenje i obrazovno postignuće. To može uključivati, na primjer, vrednovanje prethodnog poznavanja jezika; veliku potporu na materinjem jeziku učenika i na jeziku školovanja; dostupnost poučavanja jezika koji učenici govore kod kuće; mehanizme za potporu prelaska iz prihvatnih u redovne razredne odjele na različitim razinama obrazovanja;
- (e) podupirati izbjeglice i novopridošle migrante u učenju jezika školovanja ranim uključivanjem u redovne razredne odjele i kurikulume, uz pružanje dodatne individualne potpore na odgovarajućoj razini radi ubrzanja društvenog i akademskog učenja. Ključnu ulogu može imati i stalan pristup jezičnoj i akademskoj potpori te profesionalno usmjeravanje, uz angažiranost roditelja i međukulturno obrazovanje;
- (f) promicati interaktivne i iskustvene pedagoške pristupe kako bi se učenici potakli na to da se osamostale i budu odgovorni za svoje učenje te aktivno rade na razvoju svojih kompetencija. Ti pristupi mogu sadržavati mogućnosti za kombinirano učenje (uključujući digitalne resurse, pristup knjižnicama, laboratorijima, muzejima, društvenim centrima i prirodi), uzimajući u obzir potrebe učenika s invaliditetom, fleksibilnu i heterogenu organizaciju vremena i okruženja za učenje, transdisciplinarno poučavanje i učenje, suradničko učenje i vršnjačku potporu te upotrebu asistivnih tehnologija za učenike s invaliditetom;
- (g) promicati prakse vrednovanja kojima se uzimaju u obzir i podupiru osobne obrazovne potrebe i načini učenja, pogotovo opsežnom primjenom formativnog vrednovanja i kontinuirane provjere znanja te kombiniranjem više digitalnih i nedigitalnih obrazaca i alata (npr. portfelji, istorazinska ocjena i samoprocjena) koji su uključivi, participativni i kojima se uzima u obzir kulturna raznolikost;

mjere intervencije:

- (h) izraditi okvire za škole koje nude ciljanu potporu svim učenicima s poteškoćama u učenju ili izloženima riziku od postizanja slabih rezultata primjenom multidisciplinarnog pristupa koji se temelji na timovima (npr. programi mentorstva, uključujući uzajamno mentorstvo; mobilizacija pomoćnog osoblja, dodatno vrijeme za učenje za vrijeme školske godine i/ili praznika; pristup dodatnim okruženjima za učenje);
- (i) nuditi pojačanu individualiziranu potporu učenicima s višestrukim i složenim potrebama, među ostalim socijalnim i emocionalnim potrebama te potrebama povezanima s mentalnim zdravljem (npr. privatne poduke, individualne planove za učenje, intervencije specijalista za emocionalno savjetovanje, psihoterapijske intervencije, multidisciplinarni timove, potporu obiteljima) u uključivim i pristupačnim okruženjima;
- (j) pružati rješenja na razini škole ili u suradnji s drugim dionicima za učenike koji imaju poteškoća u zadovoljavanju osnovnih potreba zbog svojeg socioekonomskog položaja (npr. nedostatak nastavnog materijala, poteškoće s prijevozom, glad, nedovoljna prehrana i nedostatak sna);
- (k) osigurati programe ciljane financijske potpore za učenike u nepovoljnom položaju kako bi im se olakšao prelazak na sekundarnu i tercijarnu razinu obrazovanja i osposobljavanja te uspješan završetak srednjoškolskog obrazovanja kojim će steći relevantne kvalifikacije;
- (l) osigurati mehanizme financiranja za učenike koji su izbjeglice i novopridošli migranti kako bi im se, prema potrebi, omogućio pristup poučavanju ili pripremnjoj nastavi i jednostavan upis u sustav obrazovanja i osposobljavanja na svim razinama;

kombinirane mjere intervencije/kompenzacije:

- (m) pružati socijalnu i emocionalnu potporu učenicima, pogotovo onima koji proživljavaju negativna iskustva u djetinjstvu, traumu i ozbiljne socijalne ili emocionalne poteškoće koje otežavaju njihovu angažiranost u školi. To može uključivati jačanje savjetničke i mentorske uloge osoblja, olakšavanje pristupa učeničkim stručnjacima i službama za mentalno zdravlje u školi i izvan nje te ranu intervenciju za žrtve i počinitelje vršnjačkog nasilja. Osmisliti sustav potpore vršnjaka i zajednice radi sprečavanja vršnjačkog nasilja/kiberzlostavljanja i nastojati riješiti problem svake vrste diskriminacije;
- (n) osigurati pristup pravednoj, prilagodljivoj i odgovarajućoj potpori za izbjeglice i novopridošle migrante, među ostalim socijalnoj i emocionalnoj potpori, kako bi im se pomoglo da svladaju izazove povezane s posttraumatskim stresom i iskustvom migracije ili integracije. Socijalnu i emocionalnu potporu potrebno je ugraditi u širi međusektorski program kako bi se uzele u obzir sve njihove specifične potrebe, u suradnji sa socijalnim i zdravstvenim službama, ustanovama za mentalno zdravlje i svim ostalim relevantnim službama i agencijama te u bliskoj suradnji s učenicima i obiteljima;
- (o) olakšati pristup izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima (sport, umjetnost, volontiranje ili rad s mladima itd.) i poboljšati dokumentiranje i vrednovanje ishoda učenja;

- (p) ojačati obrazovno usmjeravanje, profesionalno usmjeravanje i savjetovanje te stjecanje znanja za razvoj karijere kako bi se poduprlo stjecanje vještina i kompetencija za upravljanje karijerom. To treba uključivati nastavne i nenastavne aktivnosti kao što su učenje kroz rad, posjeti radnim mjestima, praćenje rada, igre ili tečajeve za isprobavanje karijere.

- (4) **Ravnatelji škola, učitelji, nastavnici i ostalo osoblje** imaju ključnu ulogu u strategiji. Kako bi mogli obavljati ovu izazovnu dužnost, potrebno im je pružiti potporu i osposobiti ih da razumiju i znaju kako ublažiti probleme obrazovne nejednakosti, postizanja slabih rezultata i neangažiranosti. Osim što im je potrebno pružiti potrebno znanje, vještine i kompetencije, nužno je osigurati im i odgovarajuće radne uvjete u smislu vremena, prostora i sredstava. Utvrđene su sljedeće dobre prakse:

mjere prevencije:

- (a) učiniti uključivost, pravednost i raznolikost, razumijevanje postizanja slabih rezultata i neangažiranosti te bavljenje dobrobiti, mentalnim zdravljem i vršnjačkim nasiljem sastavnim dijelovima svih obveznih programa inicijalnog obrazovanja učitelja i nastavnika;
- (b) osigurati da inicijalno obrazovanje učitelja i nastavnika i trajno stručno usavršavanje budu visoke kvalitete i utemeljeni na istraživanju te da pripremaju ravnatelje škola, učitelje, nastavnike i druge odgojno-obrazovne djelatnike da:
- razumiju čimbenike rizika i zaštite koji bi mogli utjecati na obrazovna postignuća, neangažiranost ili rano napuštanje školovanja te na socijalne i emocionalne poteškoće i probleme s ponašanjem,
 - razumiju probleme povezane s dobrobiti, invaliditetom i mentalnim zdravljem, uključujući posttraumatskim stresom, te podupiru razvoj socijalnih i emocionalnih kompetencija učenika,
 - razvijaju kompetencije poučavanja u višejezičnim i multikulturalnim okruženjima,
 - prepoznaju i nastoje suzbiti rodne stereotipove u poučavanju i učenju (među ostalim niska očekivanja kad je riječ o obrazovnim postignućima dječaka) te razviju rodno osjetljive prakse poučavanja kojima će bolje motivirati i angažirati dječake i djevojčice,
 - prepoznaju i uvažavaju različite vrste poteškoća u učenju,
 - koriste se suradničkim praksama i rade u multidisciplinarnim timovima u školi i s vanjskim partnerima,
 - prema potrebi služe se različitim pristupima učenju i alatima i okruženjima za učenje te aktivno primjenjuju kombinirano učenje, kombinirajući aktivnosti u učionici i na otvorenom, individualizirano i grupno poučavanje i učenje, digitalne i nedigitalne resurse itd.,
 - koriste se metodama i alatima formativnog vrednovanja u poučavanju i učenju,
 - promiču pozitivno okruženje za učenje primjenom strategija za upravljanje učionicom, sprečavanje vršnjačkog nasilja i rješavanje sukoba te izgradnjom povjerenja u odnosima s učenicima, roditeljima,

obiteljima i pružateljima skrbi, pogotovo onima u nepovoljnijem položaju;

- (c) omogućiti poticaje za rad učitelja, nastavnika, ravnatelja škola i drugih odgojno-obrazovnih djelatnika u školama s visokim udjelom učenika slabijeg socioekonomskog statusa. Poticati studente na nastavnoj praksi na to da odrađuju stručnu praksu u takvim školama;
- (d) osigurati da sve osoblje koje radi u području stjecanja znanja za razvoj karijere i obrazovnog ili profesionalnog usmjeravanja bude osposobljeno i kvalificirano te da ima pristup inicijalnom i trajnom osposobljavanju;
- (e) podupirati dobrobit učitelja, nastavnika, ravnatelja škola i drugog školskog osoblja, među ostalim osiguravajući im odgovarajuće radne uvjete, visokokvalitetno inicijalno obrazovanje i trajno stručno usavršavanje, pristup stručnjacima i službama za potporu i mentalno zdravlje, suradnju i uzajamnu potporu;

mjere intervencije:

- (f) olakšati razmjene osoblja, uzajamno učenje i uzajamnu potporu među učiteljima, nastavnicima, drugim odgojno-obrazovnim djelatnicima i stručnjacima umrežavanjem, seminarima i preko zajednica učenja za stručnjake iz različitih područja te pristupom centrima stručnosti i odgovarajućim resursima koji mogu pomoći u prilagođavanju poučavanja i učenja specifičnim potrebama svih učenika. Osigurati pristup specijaliziranim centrima za resurse ili savjetodavnim timovima koji mogu pružiti potrebne alate i pedagoške pristupe za podupiranje učenika koji su izbjeglice i novopridošli migranti te za rad na više mjesta i u više škola;
- (g) istražiti kako alternativne mogućnosti pristupa učiteljskoj profesiji mogu potaknuti veću raznolikost odgojno-obrazovnih djelatnika i omogućiti pristup toj profesiji pojedincima različitog podrijetla, među ostalim kandidatima koji su i sami bili slabijeg socioekonomskog statusa.

- (5) **Pristupi na razini cijele škole** u kojima aktivno sudjeluju i surađuju svi članovi školske zajednice (ravnatelji škola, učitelji, nastavnici i drugi odgojno-obrazovni djelatnici, učenici, roditelji i obitelji) te razni dionici (socijalne i zdravstvene službe, službe za mlade, terenski socijalni radnici, psiholozi, specijalisti za emocionalno savjetovanje/psihijatri, medicinske sestre, logopedi, stručnjaci za profesionalno usmjeravanje, tijela lokalne vlasti, nevladine organizacije, poduzeća, sindikati, dobrovoljci itd.) i šira zajednica pokazali su se osobito učinkovitima za promicanje obrazovnog uspjeha za sve učenike. Neke od uspješnih politika jesu:

mjere prevencije:

- (a) ravnateljima i upravnim odborima škola omogućiti dovoljnu razinu samostalnosti za donošenje odluka i obvezati ih na veliku odgovornost;
- (b) osigurati da školski uspjeh za sve i dobrobit (uključujući sprečavanje vršnjačkog nasilja, suzbijanje diskriminacije, rodnu osjetljivost i zdravstvene probleme) budu ugrađeni u postupke planiranja i upravljanja školom (planove razvoja škole, izjave o misiji, godišnje ili višegodišnje pedagoške planove itd.) i poticati škole da izrađuju, prate i evaluiraju posebne planove o uključenosti;

- (c) osigurati da se unutarnjim i vanjskim mehanizmima za osiguravanje kvalitete uzima u obzir školski uspjeh za sve učenike i dobrobit u školi i da ti mehanizmi sadržavaju ciljeve i pokazatelje o pitanjima kao što su okruženje za učenje, vršnjačko nasilje i dobrobit. Osigurati da vanjsko vrednovanje/inspekcija pružaju savjete i potporu školama u kojima je provedena inspekcija, podupiru samovrednovanje škole i promiču kulturu samoprocjene i unapređivanja strategija i praksi o uključivosti i dobrobiti;
- (d) stvoriti mogućnosti i izraditi smjernice za stručno usavršavanje kako bi se ravnateljima škola pomoglo da upravljaju organizacijskim promjenama i promiču uključive prakse;
- (e) poticati participativno i demokratsko školsko okruženje u kojem učenici sudjeluju u donošenju odluka o školi i učionici i primjenjuju se participativne metode učenja prilagođene djeci i mladima, među ostalim onima iz marginaliziranih skupina;
- (f) promicati školsku kulturu u kojoj se cijeni raznolikost, potiče dobrobit učenika, promiče njihov osjećaj pripadnosti i stvara sigurna okolina za dijalog o kontroverznim temama;

kombinirane mjere prevencije i intervencije:

- (g) poticati suradničke i multidisciplinarnе prakse u školama i partnerstva s lokalnim službama, stručnjacima u području socijalnih pitanja i zdravstva, poduzećima i širom zajednicom;
- (h) promicati škole kao centre za cjeloživotno učenje zajednice u kojima se obrazovanje i društveni život blisko isprepliću sa susjedstvom i u kojima zajednica preuzima zajedničku odgovornost za školu kao prostor za učenje;
- (i) promicati umrežavanje škola, zajednice učenja za stručnjake iz različitih područja na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini radi promicanja uzajamnog učenja. Poticati škole da se koriste resursima dostupnima u Europskom skupu alata za škole, Zbirci poticajnih praksi o uključivom obrazovanju i građanskom odgoju te Cedefopovu alatu za strukovno obrazovanje i osposobljavanje za suzbijanje ranog napuštanja školovanja;
- (j) promicati „svijest o važnosti jezika” u školi i izvan nje i tako poticati škole na razmatranje normi, vrijednosti i stavova prema jeziku i kulturnoj raznolikosti, među ostalim otkrivanjem svih jezika kojima se koriste članovi školske zajednice, uključivanjem roditelja, obitelji, pružatelja skrbi i šire zajednice u jezično obrazovanje, osnivanjem knjižnica s resursima na različitim jezicima ili podupiranjem izvanškolskih aktivnosti u području učenja jezika;
- (k) podupirati škole u tome da učinkovite prakse učine sastavnim dijelom svake faze „procesa učenja jezika” novopridošlih migranata (uključujući izbjeglica), među ostalim faze prihvata i procjene (npr. sveobuhvatnom i višedimenzionalnom procjenom pismenosti, jezične i drugih ključnih kompetencija), upisa u školu i raspoređivanja u razred (npr. osiguravanjem, prema potrebi, vremenski ograničene pripremne nastave i uspostavljanjem potpore dobrobiti i akademske potpore kako bi se olakšao prijelaz u redovno obrazovanje) i praćenja (radi sprečavanja geografske segregacije učenika migrantskog podrijetla upisom u školu i kriterijima upisa);

- (l) poticati učinkovitu komunikaciju i suradnju s roditeljima, zakonskim skrbnicima i obiteljima o obrazovnom napretku i dobrobiti njihove djece, među ostalim uz pomoć kulturnih posrednika iz lokalne zajednice. Uključivati roditelje, obitelji i zakonske skrbnike u nastavne i nenastavne aktivnosti (kao što su volontiranje u učionici, klubovi za čitanje i domaću zadaću, programi podučavanja u knjižnicama i izvanškolski programi koje organizira škola, klubovi poslova, sajmovi poslova, posjeti radnim mjestima, posjeti centrima za karijere itd.);
 - (m) promicati aktivno angažiranje roditelja i obitelji u donošenju odluka povezanih sa školom, među ostalim o kurikulumu, planiranju i ocjenjivanju, programima o dobrobiti i mentalnom zdravlju, socijalnom i emocionalnom učenju, profesionalnom usmjeravanju, promicati i podupirati sudjelovanje roditelja u marginaliziranom socioekonomskom položaju;
 - (n) podupirati sudjelovanje roditelja u ranom razvijanju vještina njihove djece iz čitanja i matematike, primjerice programima u okviru kojih mogu posuditi knjige za učenje kod kuće, inicijativama za opismenjavanje obitelji itd. Povećati mogućnosti za obiteljsko učenje i obrazovanje roditelja, pogotovo za osobe niskog stupnja obrazovanja i izložene riziku od siromaštva, u suradnji s lokalnim službama i nevladinim organizacijama;
 - (o) pružati dodatnu potporu školama u područjima slabijeg socioekonomskog statusa s velikim brojem učenika iz marginaliziranih skupina. To se prema potrebi može učiniti smanjenjem omjera učenika i učitelja u takvim školama te ciljanom nabavom materijala, opreme i infrastrukture.
- (6) Kako bi se promicao obrazovni uspjeh za sve učenike, nužno je djelovati na značajke na razini sustava koje na različite načine mogu utjecati na pravednost i uključivost u obrazovanju i osposobljavanju. Strukturne mjere navedene u nastavku mogu se uzeti u obzir za izradu integrirane i sveobuhvatne strategije:
- (a) osigurati opći, pravedan pristup cjenovno pristupačnom i visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju u kojem radi dovoljan broj odgovarajuće osposobljenih djelatnika, što može poboljšati dobrobit djece i njihov kognitivni, socijalni i emocionalni razvoj te im postaviti temelje za uspjeh u obrazovanju i životu;
 - (b) ojačati visokokvalitetno, privlačno i fleksibilno strukovno obrazovanje i osposobljavanje u kojem se kombinira stjecanje stručnih vještina i ključnih kompetencija;
 - (c) promicati aktivne politike protiv segregacije, pogotovo donošenjem pravila o upisu kojima se omogućuje heterogeni sastav škole te politika usmjerenih na kvalitetu učenja, informirati javnost o tome kako raznolikost u učionici može biti korisna za poboljšanje odgojno-obrazovnih ishoda svih učenika;
 - (d) podupirati uključivanje učenika s invaliditetom u redovne škole, pri čemu stručno nastavno osoblje i drugi odgojno-obrazovni djelatnici/savjetnici ili zdravstveni djelatnici pružaju učinkovitu potporu. Tu mjeru treba popratiti uklanjanjem fizičkih prepreka u školskoj okolini, osiguravanjem nastavnih materijala u odgovarajućim formatima, primjenom raznovrsnih pristupa poučavanju i učenju;
 - (e) što više izbjegavati ponavljanje razreda i umjesto toga koristiti se instrumentima za praćenje kojima se već u ranoj fazi može upozoriti na

obrazovne potrebe i poteškoće u učenju djece i mladih i, prema potrebi, omogućiti im ciljanu i individualiziranu potporu;

- (f) pronaći alternative za rano praćenje kako bi se promicale pozitivne interakcije učenika različitih razina sposobnosti u heterogenim skupinama i smanjio utjecaj socioekonomskog položaja na postignuća učenika jer uzrokuje obrazovnu segregaciju;
- (g) povećati fleksibilnost i prohodnost obrazovnih puteva, na primjer modularizacijom tečajeva, nuđenjem tečajeva namijenjenih strukovnom obrazovanju ili promicanjem fleksibilnosti trajanja i ulaznih točaka. Olakšati prijelaz između razina i vrsta obrazovanja te između školovanja i budućeg zaposlenja, među ostalim mehanizmima priznavanja i vrednovanja, profesionalnim usmjeravanjem koje pružaju kvalificirani odgojno-obrazovni djelatnici te aktivnom suradnjom s dionicima, među ostalim s poduzećima;
- (h) omogućiti povratak u redovno obrazovanje i osposobljavanje te osigurati slobodan pristup kvalitetnim programima druge obrazovne prilike za sve osobe koje su rano napustile školovanje, što se može predložiti i u okviru Garancije za mlade.